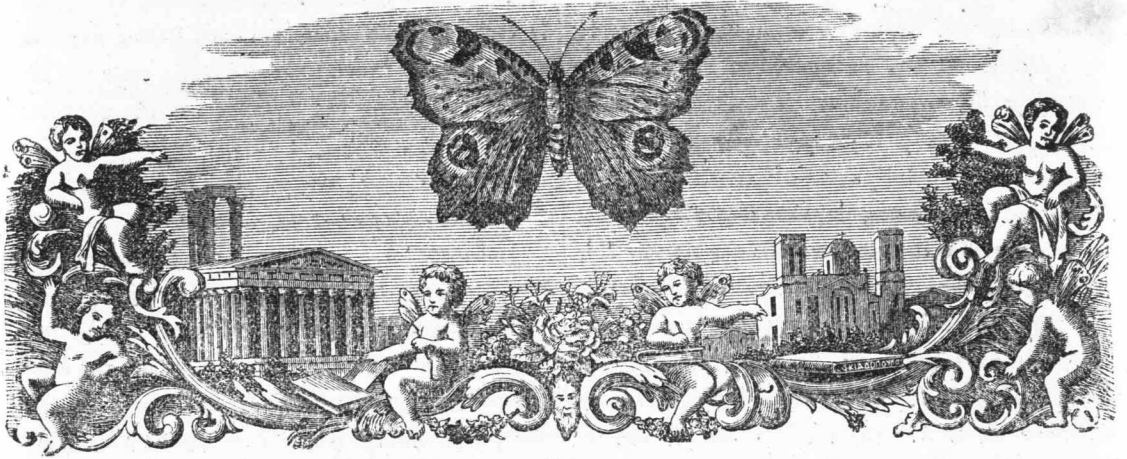

Χ Ρ Υ Σ Α Λ Λ Ι Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β'.

15 ΙΟΥΝΙΟΥ, 1864.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 35

ΠΛΟΥΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΣΑΜΟΝ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'.

Ο ΓΛΕΜΙΑ τῶν ἑλληνικῶν νήσων ἐφελκύει τὴν περιέργειαν τοῦ πόρρωθεν ἐπιπλέοντος καὶ ἐπισκοποῦντος τοσοῦτον, ὅσον ἡ Σάμος. Νῆσος διατεταγμένη ὑπὸ πολλῶν σειρῶν ὀρέων ἀποτόμων καὶ ὑψηλῶν, φαίνεται εἰς τὸν ἀπὸ τῆς Χίου πρὸς ταύτην καταπλέοντα, ὡς ὄγρος ἀδιάσπαστος καὶ ἀδιαχώριστος καὶ οἶονεῖ ἀποτελῶν μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ προσηνωμένος μετὰ τοῦ ὄρους τῆς Μυκάλης, τοῦ τὰ νῦν κατὰ παραφθορὰν καὶ μετὰθεσιν γραμμάτων, ἂν μὴ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος, Καμήλας λεγομένης. Εἰς τὸν ἐκ Δυσμῶν ἐπιπλέοντα πρὸς ταύτην τὴν νῆσον παρίσταται κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τὸ ὑψηλότερον ὄρος, ὁ Κέρκης, καὶ ἐμφαίνει καταπληκτικόν τι θέαμα, ὅμοιον πρὸς φρούριον ἀπειλητικὸν καὶ αὐθαδές, ἢ πρὸς ἀνδριάντα κολοσσικὸν καὶ ἀκαταλόγιστον, ἀπειλοῦντα τὸν τολμηρὸν ναύτην καὶ ἐμποδίζοντα τρόπον τινα νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτό. Τὸ ὄρος αὐτὸ ἐν ὥρᾳ μάλιστα χειμῶνος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ νεφελῶδες περικάλυμμα, αἰώνιον μνημεῖον τῆς μεγαλοπρε-

πείας, μεθ' ἧς ὁ Θεὸς ἐνέδυσσε πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ θαυμαστὸν εἰς ἀνθρωπίνους ὀφθαλμοὺς. Ὅσάκις ἔβλεπον τὴν νεφέλην ἐφάπτουσιν τὴν αἰωνόβιον τοῦ ὄρους αὐτοῦ κορυφὴν καὶ προσενοῦσαν τὸν οὐρανὸν μετὰ τῆς γῆς, ἐδικαίουν τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς διὰ τὰς περὶ τοῦ Ὀλύμπου φαντασιώδεις καὶ ποιητικὰς ἐκφράσεις των. Ἐλεγον, ὅτι αἱ ἰδέαι προήρχοντο οὐχὶ ἐκ τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς πραγματικότητος.

Καὶ διατὶ νὰ μὴ ὑποθέσωμεν, ὅτι αἱ θεότητες τῶν προγόνων ἡμῶν κατήρχοντο εἰς τὸν Ὀλυμπον διὰ τῶν νεφῶν τῶν στεφανούντων τὴν κεφαλὴν του, ἐνῷ καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἡμῶν Θεοῦ, ὅτι περιπατεῖ ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων καὶ ὅτι ἔθετο νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ;

Ἡ μεγαλοπρεπεστέρα δ' ὅμως κάτοψις τῆς νήσου Σάμου εἶνε ἐκ τοῦ νοτίου τοῦ ὀρίζοντος μέρους. Ὅταν τις κατάγῃται ἀπὸ τῆς Πάτμου, διορᾷ ὀλόκληρον τὸ μήκος αὐτῆς καὶ διακρίνει πάνυ καλῶς τοὺς δύο αὐτῆς πορθμοὺς, ὧν ὁ μὲν χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰκαρίας, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁ τελευταῖος δ' οὗτος καλεῖται νῦν Ντάρ-μπουγάζι, καὶ εἶνε ὁ ἐπταστάδιος τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Σάμου Ποσειδίου μέχρι τοῦ τῆς Μυκάλης Τρωγυλίου, ὡς λέγει ὁ Στράβων· « τὸ Ποσειδίου ἄκρα ἡ ποιοῦσα πρὸς τὴν Μυκάλην τὸν ἐπταστάδιον πορθμὸν. » Ἐκεῖθεν

καθορᾷ τις οὐχὶ ἀποκρήμυνους σειρὰς ὁρέων, ἀλλὰ τὸ ἐξαπλούμενον πεδῖον τῆς χώρας, ὅσον ἡ ἀρχαία πόλις καὶ τὸ Ἡράϊον, καὶ τοὺς καταφύτους χλοεροὺς λόφους, οἵτινες δίδουσι χρωματισμὸν μαγευτικὸν καὶ τερπνόν. Ὅπου καὶ ἂν ῥίψῃ τις τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπιλανθάνεται νὰ τοὺς μετακινήσῃ, διότι ἀνευρίσκει τερπνότητα γοητευτικὴν τῆς φύσεως ἔργον καὶ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν.

Ἄλλως τε καὶ πᾶσα μεγαλοπρέπεια καὶ μεγαλειὸν ἀρχαῖον ἐκεῖ ἤθροισται. Βλέπει τις τὴν Μυκάλην κατέναντι, θέσιν ἱστορικὴν καὶ ἔνδοξον, ἐν ἧ εἰς χρόνους ἐνδόξους κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ λείψανα τῆς ἐπιδραμούσης τὴν Ἑλλάδα Ἀσιατικῆς βαρβαρότητος. Ἔτι καὶ νῦν ἀντιλαλοῦσιν αἱ ἀτὰρ τῆς Ἠπείρου ἐκ τοῦ κρότου τῆς πυρπολήσεως τοῦ μεγάλου ἐκείνου τουρκοικοῦ δικρότου, ὅπερ ὁ ἀθάνατος τῆς Ἑλλάδος πυρπολιστῆς, ὁ Κανάρης, ἀπετέφρωσεν ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς καὶ ἐλευθερώσας τὴν Σάμον τῆς ἀποβάσεως τῶν τούρκων διεσκόρπισεν ἀπειροπληθῆ στόλον καὶ προσήνωσε τὸ ὄνομα οὗτοῦ πρὸς τοῦ Ἐανθίπου καὶ Λευτυχίδου.

Διὰ βραχέων ἡ Σάμος κατοπτρευμένη ἀπὸ Νότου πρὸς τῆς περιχαλῆς τινος μορφῆς, ὁμοίαν πρὸς παρθένον ὠραίαν, φέρουσιν μάλιστα πάντα κόσμον, ἵνα φανῇ φιλάρεσκος, ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ ὀρίζοντος μορφῇ ἀβρυνωπὴν καὶ ἀγρίαν, ὁμοίαν πρὸς πολεμιστὴν τῶν Ἀγάρων, φέροντα τὴν χειμερινὴν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν καὶ ἀπειλητικῶς κρατοῦντα τὸ κερυφύλι του.

Καὶ τῶντι ἕνεκα τῶν ὑψηλῶν καὶ πολυπληθῶν σειρῶν τῶν ὁρέων τῆς ἐξαφανίζεται πᾶσα βλάστησις καὶ γεωργία εἰς τὸν πόρρωθεν αὐτὴν ἐπισκοποῦνται. Πρὸς δὲ αἰτία τῆς φαινομένης ἀγριότητός της εἶναι καὶ αἱ ἐσχατιαὶ τῶν ὁρέων της, αἵτινες ἀντὶ νὰ κλίνωσι βαθμηδὸν καὶ ἀναλόγως πρὸς τὰ κάτω, ἀπ' ἐναντίου ἀποτόμως κρημνίζονται εἰς τὴν θάλασσαν.

Μόναι δὲ αἱ δύο ὁπωσοῦν μεγάλαι αὐτῆς πεδιάδες, ἡ τῆς χώρας καὶ ἡ τοῦ Μεσοκάμπου, δύνανται νὰ προσφέρωσιν εἰς τὰ ὅμματα τοῦ μακρόθεν ἐκ Νότου ἐπιπλέοντος εἰκόνα οἰκίσεως καὶ καλλιεργείας, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς νήσου σύγκεινται ἐκ κοιλάδων καταφύτων μὲν ἀλλὰ κρυπτομένων ὑπὸ λόφων καὶ ὁρέων, ὥς ἵνα τις ἀνακαλύψῃ, δεόν κατὰ πόδα νὰ περιέλθῃ τὸ γόνιμον αὐτῆς ἔδαφος.

Ἔστι δὲ λίαν περίεργος ἡ ὄψις ὅλων σχεδὸν τῶν ἑλληνίδων νήσων πρὸ πόρρωθεν αὐτὰς ἐπισκεπτο-

μένων. Δύνανται νὰ νομίζῃ, ὅτι εἰσὶ βράχοι ξηροί, ἄγονος δὲ πετρώδης ἡ γῆ αὐτῶν. ἔχει δὲ δίκαιον, διότι οὐδεμία ἀναφαίνεται βλάστησις ἐν αὐταῖς, οὐδὲν σημεῖον καλλιεργείας. Ἀναγνοὺς δὲ τις τὰς ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασι καὶ ἄλλοις ἀρχαίοις συγγράμμασιν ἐπαινετικὰς ἐκφράσεις περὶ τῆς εὐφορίας τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς πλουσίας εἰς προϊόντα παραγωγῆς αὐτῶν, συμπεραίνει, εἴτε ὅτι εἰσὶ ποιητικοὶ κόσμοι, εἴτε ὅτι ἡ φύσις τοῦ ἔδαφους τῶν οὐσιωδῶς παρήλλαξεν.

Αἰσθάνεται δ' ὁ περιηγητὴς οὐκ ὀλίγην τὴν λύπην, ὅτι διὰ τῆς ἐπισκέψεως τῶν περιαδομένων αὐτῶν νήσων ἀπόλλυσι τὸ γόητρον ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπεικονίζεται ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν διὰ τῆς ἀναγνώσεως περιγραφῶν ὑψηλῶν καὶ ποιητικῶν κόσμων, διατὶ ἄρ' ἔγε ἡ Σάμος, ἡ περιαδομένη αὕτη νῆσος, περὶ ἧς ὁ ποιητὴς Μένανδρος εἶπεν, ὅτι καὶ ὀρνίθων φέρει γάλα, εἰς ἣν ἀπεδόθη ἡ προσηγορία νῆσος τῶν Μακάρων παρὰ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, διατὶ, λέγω, ἡ νῆσος αὕτη νὰ φαίνεται τοσοῦτον ξηρὰ καὶ ἄγονος εἰς τὸν πλησίον αὐτῆς διερχόμενον;

Δὲν εἶναι ἡ νῆσος αὕτη, ἥτις ἕνεκα τῶν πυκνῶν καὶ καλῶν δασῶν της καὶ τῶν ὠραίων καὶ εὐόσμων ἀνθῶν της ὠνομάζετο, ὡς εὐρίσκομεν, ἐν ἀρχαίοις χρησιμοῖς, Φυλλὰς, Ἀνθεμῖς, Μελάμφυλλος, Παρθενοαρούσα, Δροῦσα, Κυπαρισσία; Ὁ Ἀέθλιος (παρ' Ἀθηναίῳ XIV σελ. 654) λέγων, ὅτι αἱ ἄμπελοι, αἱ συκέαι, αἱ μηλέαι καὶ αἱ ῥοδαὶ ἐκαλύπτοντο δις τοῦ ἔτους ἄνθεσι καὶ ὀπώραις, δὲν ὑπενόει βεβαίως, ὅτι ἡ γῆ τῆς Σάμου ἦν γονιμωτάτη καὶ εὐφορωτάτη; Τί δ' ἐπέσυρε τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν Περικλέα νὰ ἐξουσιάσῃ τὴν νῆσον αὐτὴν καὶ ἡ πόλις τῆς Παλλάδος τὸν ἔσχατον κινδυνεύσῃ κίνδυνον διὰ τῆς τολμηρᾶς ταύτης ἐκστρατείας, δι' ἧς ἀνεπτύχθη ἡ τότε πολεμικὴ τέχνη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοσοῦτων πολιορμητικῶν μηχανῶν, ἡ ἡ γονιμότης καὶ τὸ ἀξιόλογον τῆς γῆς της; Ἡ Σάμος δὲν εἶναι ἡ νῆσος ἐκεῖνη, ἣν ὁ ποιητὴς τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ οἴνου, ὁ πλήρης χαρίτων Ἀνακρέων ἔψαλεν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα;

Διατὶ τοσοῦτον περιζήτητον τὸ κράτος αὐτῆς, καὶ διατὶ τοσοῦτοι τύραννοι ἐτιράννησαν αὐτῆς, εἰ μὴ διὰ τῆς πλουσιότητός της συνέτεινεν εἰς τὴν κόρην τῆς τυραννικῆς ἀπληστίας; Διατὶ ὁ ποιητὴς Μελέαργος ἔψαλε τὸν μιλαμπέταλλον τῆς Σαμίας δάφνης κλώναν, καὶ ὁ Ἀθήναιος τὰ ἄνθη αὐτῆς, εἰ μὴ ἡ νῆσος αὕτη ἦν βεβαίῳ τῷ

λόγῳ ἀφθόνως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπλουτισμένη·
Μὴ ἐξ ἐγώισμου ἄραγε καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν πα-
τρίδα ὁ Σάμιος ποιητὴς Νικάνετος ἔψαλε τὰ θέλ-
γητρα τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς διὰ τῶν ὥραιων αὐτῶν
καὶ φυσικωτάτων στίχων·

οὐκ ἐθέλω, Φιλότῃρε, κατὰ πόλιν, ἀλλὰ παρ' Ἡρῇ
δαίνυσθαι ζεφύρου πνεύμασι τερπόμενος·
ἄρκει μοι λιτὴ μὲν ὑπὸ πλευροῖσι χαμεύνα,
ἐγγύθι γὰρ προμάλου δέμνιον ἐνδοπῆς
καὶ λῦρος ἀρχαῖον Καρῶν στέφος. Ἀλλὰ φερέσθω
οῖνος καὶ Μουσῶν ἡ χαρίεσσα λύρη,
θυμῆρες πίνοντες, ὅπως Διὸς εὐκλεῖ νύμφην
μέλπωμεν νήσου δεσπότην ἡμετέρης. (Ἀθῆν. XV. 14).

Ἰνα δὲ μὴ ἐμπέσωμεν εἰς δυσκόλους ἀπορίας
καὶ εὖρωμεν ἀντιφάσκοντας τοὺς ἀρχαίους συγ-
γραφεῖς πρὸς τὴν σήμερον κατὰστασιν τῶν νήσων
τῆς Ἑλλάδος, νομίζω ἀναγκαῖον νὰ μὴ δίδῃ τις
προσοχὴν εἰς ἐκυτὸν μακρόθεν αὐτὰς ἐπισκοποῦν-
τα, διότι γνωρίζω καλῶς ὅτι τὸ ἀνώμαλον τοῦ
ἐδάφους ἀποκρύπτει ὑπὸ λόφους καὶ ὑψώματα,
πᾶσαν βλάβησιν, πᾶσαν φυσικὴν καλλονήν, ἀλλ'
ἐξερχόμενος νὰ περιεργάζεται ἰδίους ὀφθαλμοῖς
καὶ διέρχεται αὐτοῖς τοῖς ποσὶν τὸ ἔδαφος αὐτῶν
κατὰ διαφόρους διευθύνσεις.

Τοιαύτην δὲ τινὰ εἰκόνα συνελάβομεν ἡμεῖς
περὶ τῆς νήσου τοῦ Πυθαγόρα καὶ Πολυκράτους
διελθόντες αὐτὴν ἐπὶ χρόνον πολὺν εἴτε θηρεύον-
τες μακρὰν εἰς τὰ δάση αὐτῆς, εἰς τὰς χαράδρας
καὶ τὰ πυκνὰ φυλλώματα, τὰς πολλὰς αὐτῆς
πέρδικας καὶ λαγῶους εἴτε ἀνερχόμενοι τὰ ὄρη
αὐτῆς, ἵνα περιεργασθῶμεν εἰς τὰς ἀποτόμους
αὐτῶν κορυφὰς λείψανα ἀρχαῖα, τείχη Βυζαντινὰ
ἢ Ἐνετικὰ καὶ ἐν γένει προγονικὸν Μεγαλεῖον.

Περιγράφωμεν λοιπὸν τὴν φυσικὴν κατὰστασιν
τῆς νήσου, ὅπως ἡμεῖς νῦν εὖρωμεν.

Ἀπασα αἱ ὑπώρειαι τῶν ὀρέων τῆς καὶ μάλι-
στα αἱ τοῦ Κερκετέως καὶ τῆς Ἀμπέλου εἰσὶ κα-
τάφυτοι ὑπὸ δένδρων ἀγρίων, ὧν ἡ ἀγρία πύτις
καὶ ἡ ἀγριελαῖα ἐπικρατοῦσιν. Ἐτι καὶ νῦν ὁρᾷ τις
δάση μικρὰ μὲν, πυκνὰ δὲ καὶ εὐσκία κατακαλύ-
πτοντα ὁλόκληρον τὴν γραμμὴν τῶν προπόδων
τοῦ Κέρκη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν ἀπὸ θα-
λάσσης εἰς θάλασσαν. Ὁ τερπνὸς δ' οὗτος τῶν δα-
σῶν στολισμὸς ἄρχεται, ὀριστικώτερον περιγρά-
φοντες, ἀπὸ τοῦ Σεῖτάν (διαβολολιμένος), ὁρμί-
σκου μικροῦ, εἰς ὃν χύνεται μικρὸς τις ποταμὸς,
ὁ τῶν Ἀρχαίων Κερκήτιος, νῦν δὲ Ποτάμι ἀπλῶς
καλούμενος, καὶ περατοῦται πρὸς δυσμὰς μικρὸν

πόρρω τῆς κωμοπόλεως Μαραθοκάμπου. Εἰς τὸν
ὁρμίσκον τοῦ Σεῖτάν ὑπάρχει κοιλάς μικρά ὑπὸ
τοῦ ποταμοῦ τούτου διαβρεχομένη, καὶ εὐφορ-
τάτην ἔχουσα γῆν. Αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ τούτου
ρέοντος ἀφθόνως καὶ κατὰ μέσον θέρος ἔνθεν καὶ
ἐνθεν εἰσὶ καταπεφυτευμένοι ὡς ὑπ' ἀνθρωπίνων
χειρῶν ὑπὸ πλατάνων ὑψικόμων καὶ γηραιῶν, ὧν
τὸ πυκνὸν φύλλωμα συγκροτεῖ σκιὰν παχεῖαν καὶ
ἣν αἱ ἥλια καὶ ἀκτῖνες δὲν δύνανται νὰ διαλύσω-
σιν. Ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς αὐτῶν σκιὰς ὁ κεκοπια-
κὸς γεωργὸς καὶ ὁ ποιμὴν εὐρίσκουσι σκέπην
κατὰ τῶν ἥλιακῶν ἀκτίνων ἐν καιρῷ θεροῦς καυ-
στικοῦ, καταφυγὴν εἰς τὰς βραχθαῖας βροχὰς ἐν
καιρῷ χειμῶνος, διότι πολλοὶ ἐκ τῶν πλατάνων
αὐτῶν ἔχουσι κοιλώματα, ἱκανῶς εὐρέα, ὥστε νὰ
δεχθῶσιν ἀνθρώπινον σῶμα. Τὰ δένδρα δὲ ταῦτα
εἰσὶ γιγαντιαίου μεγέθους, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ
ἐμοῦ παρετήρησαν, καὶ ὁ Guerin, ὃν συμβουλευό-
μεθα εἰς τὴν περιήγησιν ταύτην. (1)

Ἀλλὰ τὰ δένδρα ταῦτα (ὅπως παρετηρήσαμεν
ἐν Σάμῳ τουλάχιστον) φύονται μόνον πλησίον
τῶν πηγῶν ἢ ποταμίων ὀχθῶν. Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ
μόνα δένδρα τὰ ὅποια ὁ Σαμιακὸς λαὸς σέβεται
καὶ τρομάζει, ἵνα ἐπιβάλῃ πέλεκυν ἢ πρίονα ἐπ'
αὐτῶν. Εἷς τινὰ μέρη τῆς Σάμου καὶ ἰδίως εἰς τὸ
ὠραῖον τῆς Λέκας χωρίον, τὴν πατρίδα ἐνὸς τῶν
μᾶλλον διακεκριμένων Σαμίων καὶ ἀναμορφω-
τῶν τῆς πατρίδος του, τοῦ Ἰωάννου Λεκάτου,
ὑπάρχει παρὰ τῷ λαῷ πρόληψις περὶ πλατάνων
τινῶν, ὅτι εἰσὶ στοιχειωμένοι, καὶ ἀναφέρουσιν,
ὅτι γεωργὸς τις θελήσας νὰ κόψῃ ποτε τινὰ ἐξ
αὐτῶν ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ ἐνοικούντος ἐν αὐτῷ
δαίμονος. Ἄν δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὡς βεβαιοῦσιν
τινες τῶν κατοίκων τῆς Λέκας, ἐξηγεῖται εἴτε

(1) Ἱστορίαν τῆς Σάμου λίαν περιεκτικὴν, περὶ
τῆς ἀρχαίας αὐτῆς καταστάσεως πραγματευομένην
ἐξέδωκε πρὸ διετίας ὁ ἀξιότομος φίλος ἡμῶν καὶ
εὐπαίδευτος νέος Κ. Ἐπαμινώνδης Σταματιάδης. Τὸ
ἔργον τοῦτο ἐπαινεθὲν καὶ παρ' ὅλων τῶν λογίων τοῦ
ἔθνους μας καὶ τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχει
χρεῖαν τῶν ἐμῶν ἐπαίνων. Ὁ νέος οὗτος ὁ λίαν
φιλόπνοος ἐπλήρωσεν ἐν κενὸν συγγράφας τὴν
ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, καὶ δικαίως διὰ τοῦτο
ἐφείλκυσε εἰς ἐκυτὸν τὴν ἀγάπην τῶν καλῶν
συμπολιτῶν του. Εἴθε ταχέως ἐκδώσοι καὶ τὸ δεύ-
τερον τεῦχος, τὸ ὅποιον βεβαίως θὰ συμπεριλαμ-
βάνῃ τὴν νέαν ἱστορίαν τῆς νήσου ταύτης, ἵνα ἡ
τοῦ ἔργου πλήρης καὶ τέλειον.

ἐξ αἰφνηδίου θανάτου συμβάντος τῷ δυστυχεῖ γεωργῷ ὁπότε ἀπέκοπτε τὸ δένδρον εἴτε ἐκ κεραυνοῦ κατακλύσαντος αὐτὸν, φαγδαίας συμβάσης βροχῆς, ὡς ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις συμβαίνει. Ἀλλ' ἂν τοῦτο ἦναι μύθος, πόσος σεβασμὸς δὲν θὰ ὠφείλετο εἰς τὸ ὄντως φιλόξενον καὶ φιλόφρων τούτου δένδρον, ἵνα πλάσσει χάριν αὐτοῦ μυθολογίαν, ἵνα παρατείνωσι τὴν ζωὴν τῶν πλατάνων τῶν προσφερόντων καὶ καταφυγὴν ἐν ὧρα θεοῦ καὶ γολισμὸν ἄξιον λόγου εἰς τὴν χώραν των;

Χωροῦντες ἐκ τῆς θέσεως ταύτης πρὸς τὰ ἄνω διὰ κοιλάδος ἱκανῶς εὐρείας ἀπαντῶμεν τὰ ὠραία τῶν Τσουρλαίων δάση, διακρινόμενα διὰ τὸ ὑψικομον καὶ πύκνυν τῶν δένδρων. Τὴν θέσιν ταύτην, μίαν τῶν μαγευτικωτέρων, καὶ γραφικωτέρων, ἐξ ὧν εἶδομεν, καὶ τὸ προσφιλὲς ἐνδιαιτήμα τῶν ποιητικῶν βρεμβασμῶν ἐνὸς τῶν ἀξιολόγων νεωτέρων ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Σαμίου Κλεάνθους, περιγράφομεν ἐν ταῖς μετέπειτα ἡμῶν ἐπιστολαῖς. Τέλος, ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν τὰ περί τῆς Λέκας, τῆς Καστανέας καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς μέχρι τοῦ Μαραθοκάμπου τόπος ἐστὶ κεκοσμημένος ὑπὸ δασῶν τερπνῶν καὶ ἐκτεταμένων. Γραφικὰς δὲ φυσικὰς τοποθεσίας ἀπαντᾷ τις πορευόμενος ἐκ τοῦ χωρίου Πλατάνου μέχρι τῆς Μονῆς τῆς Μεγάλης Παναγίας, καὶ σποράδην δύναται νὰ θαυμάσῃ πολλὰ καὶ τῆς νήσου θέσεις ἀφθόνως ὑπὸ τῆς φύσεως ἐστολισμένας. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι ἡ δίκηλα τοῦ γεωργοῦ σμικρίνει καθ' ἐκάστην τὰ φυσικὰ ταῦτα μέρη, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν ὑφιστάμενα μαρτυροῦσι τὸ γόνιμον τῆς Σαμιακῆς γῆς καὶ ἐμφαίνει, ὅτι κατ' ἀλήθειαν ἐδόθη τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο τῆς Δουοῦνης ὄνομα εἰς τὴν νήσον.

Ἐκθέσαντες ἐν συντομίᾳ τὰ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς νήσου λοιπὸν ἐστὶν ἡμῖν νὰ γράψωμεν περὶ τῶν προϊόντων αὐτῆς καὶ τῆς καλλιεργείας, τὰ ὁποῖα ἔσονται τὸ θέμα τῆς ἐπομένης ἡμῶν ἐπιστολῆς.

Μ. Ι. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΘΕΟΙ

Υπὸ ΕΡΡΙΚΟΥ ΑΪΝΕ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ,

Υπὸ ΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΒΛΑΧΟΥ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 34).

ΟΜΟΙΑ τὸν χαρακτήρα εἶνε καὶ τὰ περὶ τοῦ νέου ἱππότη λεγόμενα, ὅστις, παίζων ποτὲ τὴν σφαίραν μετὰ τινῶν φίλων του ἐν τινι παρὰ τὴν Ῥώμην ἐπαύλει, ἐξέβαλε τὸν δακτύλιόν του, ἐμποδίζοντα αὐτὸν κατὰ τὴν παιδίαν, καὶ τὸν ἐπέρασεν εἰς τὸν δάκτυλον μαρμαρίνου τινος ἀγάλματος, ἵνα μὴ ἀπολεσθῇ. Ὅταν ὅμως ὁ ἱππότης, μετὰ τὸ τέλος τῆς παιδείας, ἐπέστρεψε πρὸς τὸ ἀγαλμα, ὅπερ παρίστανε μυθολογικὴν τινα θεάν, εἶδε περίτρομος ὅτι ἡ μαρμαρίνος γυνὴ δὲν εἶχε πλέον εὐθὺν ἀλλὰ κυρτὸν τὸν δάκτυλον, εἰς δὲν εἶχεν ἐκεῖνος περάσει τὸν δακτύλιόν του, οὕτως ὥστε τῷ ἦτον ἀδύνατον πλέον νὰ τὸν ἐκβάλῃ, ἐκτὸς ἂν τῆς ἔθρουε τὴν χεῖρα, ὅπερ ὅμως παράδοξός τις συμπάθεια τῷ ἀπηγόρευεν. Ἐδράμει καὶ ἐδιηγῆθη τὸ ἄκμα εἰς τοὺς συμπαίκτοράς του, καλῶν αὐτοὺς νὰ πεισθῶσιν ἰδίους ὁμίαι περὶ τοῦ γενομένου. Ὡς ἐν τούτοις ἐπινέκαμψε μετὰ τῶν φίλων του εἰς τὸ ἀγαλμα, ἐπανεῦρε τὸν δάκτυλόν του εὐθὺν ὡς πρότερον, ἀλλ' ὁ δακτύλιος εἶχεν ἀφανισθῇ. Μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπεφάσισεν ὁ ἱππότης νὰ τελέσῃ τὸ ἱερὸν τοῦ γάμου μυστήριον, κ' ἐνυμφεῖσθαι. Ἀλλὰ τὴν πρώτην εὐθὺς νύκτα τοῦ γάμου, ἐνῶ ἡτοιμάζετο νὰ κατακλιθῇ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ τις, ἰσχυριζομένη ὅτι ὁ ἱππότης ἡβέσβωνίσθη μετ' αὐτῆς, ὅτε ἐπέρασε τὸν δακτύλιόν του εἰς τὸν δάκτυλόν της, καὶ ὅτι ἐπομένως τῇ ἀνῆκεν ὡς νόμιμος σύζυγος. Μάτην ἀπέκρουσε τὴν ἀξίωσιν ταύτην ὁ ἱππότης ὁσάκις ἤθελε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του, ἡ μυθολογικὴ γυνὴ εἰσεχώρει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης, οὕτως ὥστε ὅλην τὴν νύκτα ἐστέρησεν αὐτὸν τὰς τέρψεις τοῦ γάμου. Τὸ αὐτὸ συνέβη τὴν δευτέραν νύκτα, τὸ αὐτὸ καὶ τὴν τρίτην, ὁ δὲ ἱππότης κατήντησε λίαν μελαγχολικός. Οὐδενὸς αἰ συμβουλαὶ τὸν ὠφέλουν, καὶ αὐτοὶ δ' οἱ εὐλαβέστατοι ὑψωνον ἄπορι τοὺς ὄμους. Πλὴν τέλος ἤκουσε περὶ τινος ἱερέως, ὀνόματι Παλούμνου, ὅστις εἶχεν ἤδη πολλάκις φανῇ χρήσιμος κατὰ σαταλικῶν ἐπηρεϊδῶν ἀλλ' οὗτος μόλις μετὰ μακρὰς παρ-